

**ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ХОЛДИНГОВИХ КОМПАНІЙ ЗА ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ
КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ: НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ**

Гонтар Олеся Віталіївна

студентка IV курсу юридичного факультету

КНУ імені Т. Шевченка

Науковий керівник:

Кравець І.М.

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри господарського права

КНУ імені Т. Шевченка

В сучасних умовах розвитку економічних відносин холдингові компанії як явище в українській і зарубіжній практиці набули широкого поширення. Юридична конструкція холдингової компанії передбачає певні переваги для учасників холдингової групи, до яких можна віднести структуризацію бізнесу та оподаткування компаній групи, централізацію управління, диверсифікацію ризиків тощо. Однак, економіко-правова залежність корпоративних підприємств, встановлення відносин контролю-підпорядкування всередині холдингової групи створюють також додаткові можливості для зловживання зі сторони холдингової компанії. У зв'язку з цим виникає питання щодо субсидіарної відповідальності холдингових компаній як додаткової гарантії для корпоративних підприємств та їх контрагентів.

Питання організаційно-правової структури та діяльності холдингових компаній досліджувалися такими вченими як О.М. Вінник, Н.С. Кузнєцова, В.М. Кравчук, С.М. Хєда, І.В. Лукач, С.М. Грудницька, О.Р. Кібенко, І.В. Бейцун та ін. Наразі на законодавчому рівні правовий статус холдингових компаній в Україні врегульований Цивільним та Господарським кодексами, Законами України «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.06 р., «Про господарські товариства» від 19.09.91 р. та іншими нормативно-правовими актами. Однак, питання субсидіарної відповідальності холдингових компаній врегульовано лише ч.6 ст. 126 ГК України, редакція якої була змінена в 2006 році. Як показує практика дія цієї норми є обмеженою в силу низки причин,

серед яких можна виділити наступні: законодавчі недоліки визначення поняття «холдингової компанії» і, відтак, обмеження суб'єктного складу субсидіарної відповідальності лише холдинговими компаніями в розумінні ст. 1 ЗУ «Про холдингові компанії в Україні»; обмежений перелік підстав відповідальності холдингових компаній; особливості доведення вини холдингової компанії як елемента складу господарського правопорушення; нерозвинута судова практика з цього питання; законодавче врегулювання субсидіарної відповідальності холдингових компаній лише на рівні ч.6 ст. 126 ГК України і лише у випадку, якщо корпоративне підприємство через дії або бездіяльність холдингової компанії виявиться неплатоспроможним та визнається банкрутом.

Перш за все, потрібно відмітити необхідність розширення поняття холдингової компанії за законодавством України. Відповідно до Закону України «Про холдингові компанії в Україні» та ГК України холдинговими компаніями визнаються лише публічні акціонерні товариства, які володіють, користуються і розпоряджаються холдинговими корпоративними пакетами акцій. Однак, в даному визначенні спостерігається значно звужений підхід до розуміння холдингових компаній, аніж той, що прийнятий у міжнародній практиці. Так, не враховано, що холдингові відносини як особливий вид господарських правовідносин виникають між асоційованими підприємствами, які знаходяться у відносинах вирішальної залежності, а також можуть виникати фактичні холдингові відносини, коли «головна компанія» не відповідає визначенню холдингової компанії відповідно до законодавства України, тобто не є публічним акціонерним товариством і не зареєстрована в Державному реєстрі холдингових компаній України. Таким чином, законодавче розширення змісту поняття холдингової компанії забезпечить включення фактичних холдингових правовідносин в правове поле, оскільки головним при визначенні холдингової компанії є зв'язки економічного та правового характеру, які обумовлюють контроль одного суб'єкта над іншим. Потрібно передбачити, що фактичні холдингові відносини встановлюються в судовому порядку. Також з огляду на пропозицію розширення законодавчого визначення поняття

холдингової компанії доцільніше щодо підприємств холдингової групи вживати поняття «дочірня компанія» замість поняття «корпоративне підприємство».

Окрім концепції субсидіарної відповідальності холдингових компанії науковцями обґрунтовується необхідність законодавчого врегулювання також і солідарної відповідальності холдингових компаній за угодами її корпоративних підприємств, у випадку, якщо холдингова компанія відповідно до установчих документів має право давати обов'язкові для виконання рішення таким підприємствам. В такому випадку відбуватиметься забезпечення захисту інтересів корпоративного підприємства від надмірних санкцій чи збитків, наприклад, у випадку укладення не вигідних угод на основі відповідних рішень холдингової компанії. У зв'язку з цим особливого значення набуває конструкція вини як елемента суб'єктивної сторони господарського правопорушення. Оскільки порядок доказування вини холдингової компанії в суді, і, відповідно, встановлення складу господарського правопорушення і причинно-наслідкового зв'язку між правопорушенням та негативними наслідками, що настали для корпоративного підприємства та його контрагентів має визначальне значення для притягнення холдингової компанії до відповідальності.

Таким чином, в законодавстві України про холдингові компанії лише частково відображена концепція відповідальності холдингових компаній за зобов'язаннями корпоративних підприємств, що потребує подальшого наукового аналізу та розвитку і, відповідно, законодавчого врегулювання з метою забезпечення прав та інтересів залежних компаній та їх контрагентів.

Список використаних джерел:

1. Вінник О.М. Господарське право: Навчальн. посібник. 2-е вид. змін. і доповн.). – К.: Правова єдність, 2008. – 766 с.
2. Лукач І.В. Правове становище холдингових компаній за законодавством України. Автореферат дисертації канд. юрид. наук. – К. 2007. – 23 с.